

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

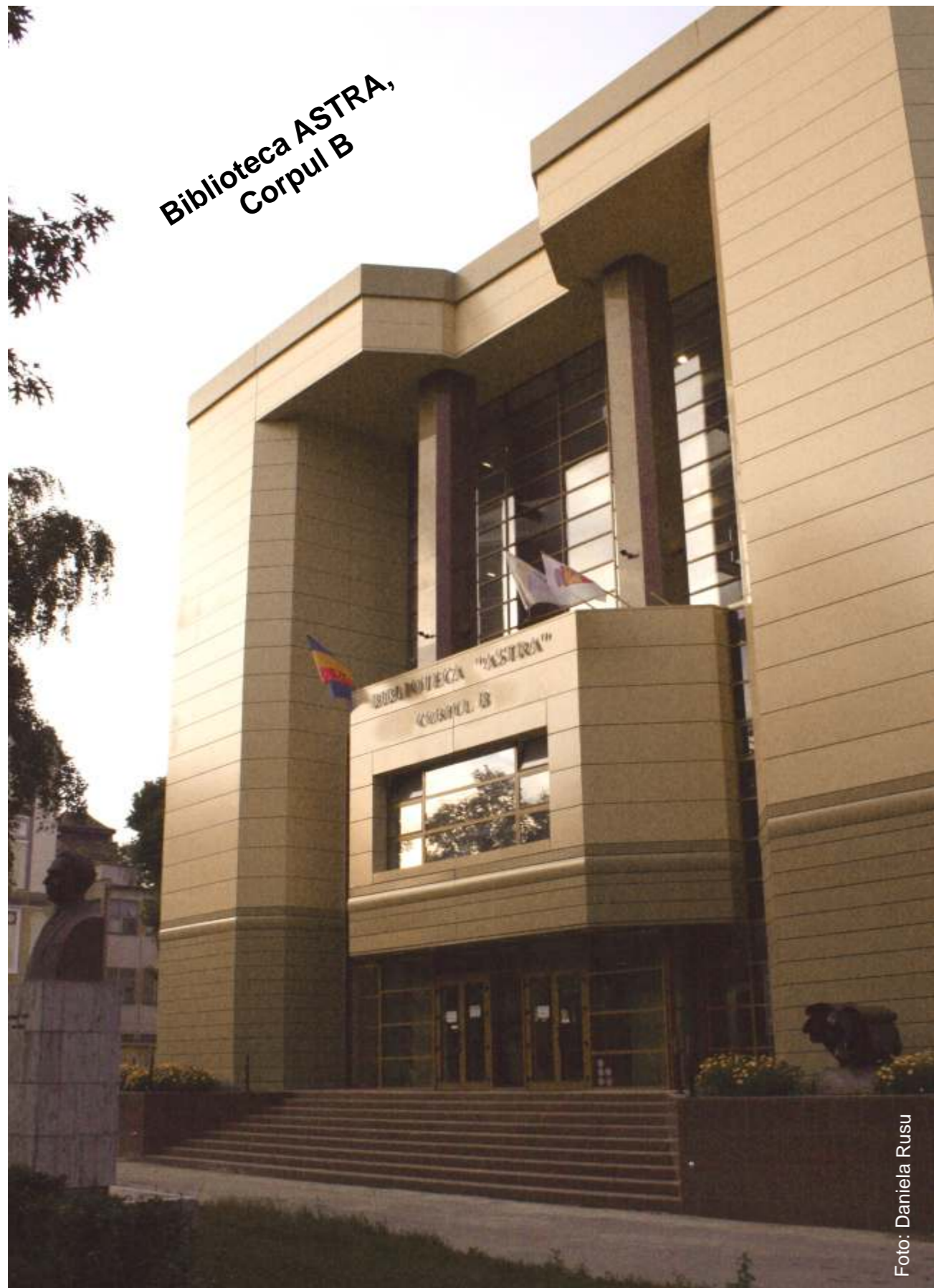
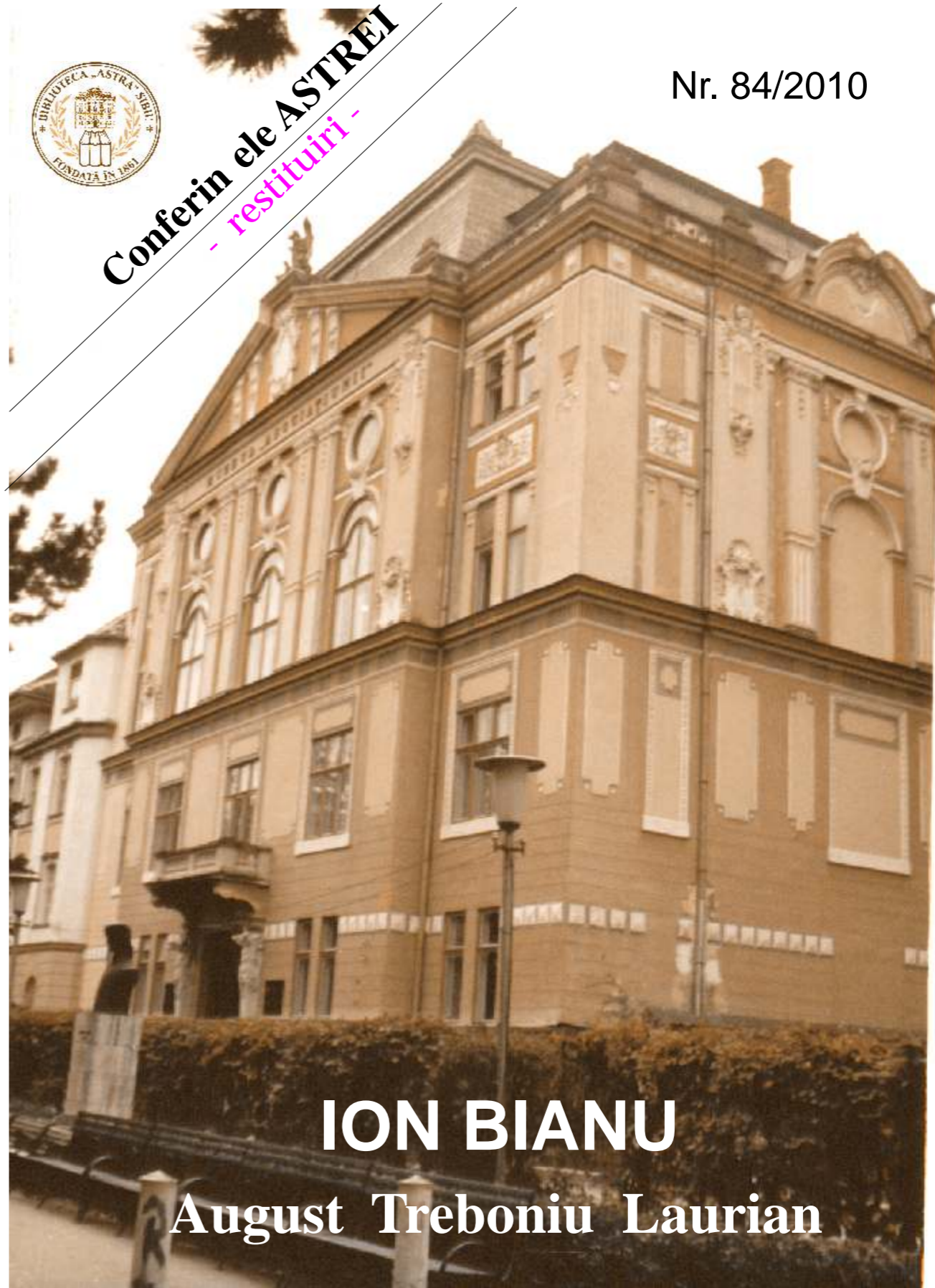

Foto: Daniela Rusu

**Conferințele ASTREI
- restituiri -**

Nr. 84/2010

**ION BIANU
August Treboniu Laurian**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

ION BIANU: *August Treboniu Laurian*

Ion Bianu
1856-1935

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Tehnoredactare: Iuliana **Zsold**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

**CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU**

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Biografie

Ioan C. Bianu (n. 8 septembrie 1856, Făget, județul Alba - d. 13 februarie 1935, București) a fost un filolog și bibliograf român, membru titular și președinte al Academiei Române.

Ion Bianu a absolvit Facultatea de Litere din București, după care, în 1888, cu sprijinul oferit de Alexandru Odobescu și Bogdan Petriceicu Hașdeu, și-a continuat studiile la Milano, Madrid și Paris. A fost profesor de limba și literatura română la Liceul „Sfântul Sava” și șeful primei Catedre de Istoria Literaturii Române, la Facultatea de Litere și Filosofie din București. În 1884 a devenit directorul Bibliotecii Academiei, instituție pe care a condus-o până la sfârșitul vieții cu un devotament devenit legendar. A organizat biblioteca Academiei, înzestrând-o cu un număr mare de manuscrise, cărți și periodice. Pentru a se documenta a făcut o serie de călătorii în Rusia, Marea Britanie, Germania etc., unde a vizitat numeroase biblioteci și s-a interesat de modul lor de organizare și funcționare.

Activitatea deosebită i-a adus alegerea ca Membru Corespondent al Academiei Române în 1887 și ca membru titular în 1902. În 1927 Ion Bianu a devenit secretar general al acestei instituții pentru ca în 1929 să fie numit președintele ei, iar între 1932 și 1935 vicepreședinte.

Sub conducerea sa s-au alcătuit mari lucrări de bibliografie, între care primele trei volume din *Bibliografia românească veche*, 1508 - 1830 (1903 - 1936) și *Catalogul manuscriselor românești* (3 vol., 1907 - 1931). A editat numeroase

texte vechi. Este unul dintre autorii principali ai reformei ortografice din 1904 a Academiei, reformă care a reprezentat un pas important în introducerea principiului fonetic în scrierea limbii române. Sub îndrumarea lui Ion Bianu s-a organizat primul Congres Național al Bibliotecarilor (București, 1924) și prima Asociație a Bibliotecarilor din România (la 15 septembrie 1924), al cărui președinte a devenit. Ca principal reprezentant al filologiei românești, Ion Bianu s-a preocupat de reforma ortografiei limbii române, contribuind la ortografia aprobată de Academia Română în 1904. A elaborat numeroase studii despre literatura veche, a promovat cercetarea folclorului inițiind prima serie românească de publicații folclorice și etnografice.

Domnul Dimitrie Sturdza, vorbind despre munca deosebită depusă de Ion Bianu la Biblioteca Academiei, spunea: „*Și noi simțim o mare satisfacție de a fi crescut un bărbat care ocupă astăzi un loc de frunte în știință și învățatură și care a devenit pentru noi nu numai un slujbaș vrednic, dar un ajutor indispensabil*”.

Opera:

- Bibliografia românească veche (BRV), 1508-1830, vol. I-III, 1903-1936 (în colaborare cu Nerva Hodoș)
- Catalogul manuscriselor românești, vol. I-III, 1907-1931 (în colaborare cu R. Caracș și G. Nicolasa)
- Despre introducerea limbii românești în biserica românilor (discursul de recepție în Academia Română, susținut în 1904)

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 –</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri’a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective)</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67

Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Trasnilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79

Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian</i>	84

ION BIANU

August Treboniu Laurian

Școala cea mare de idei românești, care s-a format între românii din Transilvania spre sfârșitul trecutului secol al XVIII, a dat o nouă viață, un avânt nou, puternic și până atunci necunoscut activității neamului românesc în dezvoltarea sa culturală și politică. Simțământul național, simțământul de rasă, care era până atunci confuz, a fost ridicat de către această școală din caosul mizeriilor trecute ale neamului nostru și pus ca o stea polară pentru viitoarea activitate a Românilor. Capii și fondatorii acestei școale au fost Șincai, Samuil Micu, Petru Maior ”a căroră mărire” – zice d. Hașdeu* cu pătrunderea sa adâncă și dreaptă – trebuie măsurată nu prin ”ceea ce ei au făcut, ci prin ceea ce voiau să facă: a deștepta naționalitatea română, a o deștepta cu orice preț. ”Sunteți fiii Romei!” au strigat ei; și Românul, sguduit din somn, s-a pus pe gânduri”. Istoria neamului și limba românească erau obiectul studiilor acestor mari apostoli ai românismului, ele erau mijloacele prin care ei au voit și au putut deștepta pe Români din amorțeala rece în care îi aruncase trecutul amar și ticălos.

Activitatea aceasta, condusă cu toată căldura puternică a focului iubirii de neamul său, deșteptată în Români, a produs rezultate mari: a smuls un popor întreg din letargie, a reînviat o națiune latină pe ruinele vechilor colonii așezate de Traian, împăratul, în văile Dunărei și în crețele Carpaților.

* Cuvintele den bătrâni, t. III, p. IX.
Textul păstrează ortografia vremii.

8..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

Laurian a fost un mare apostol al acestor idei sfinte și mântuitoare pentru neamul românesc. Acesta este adevăratul punct de vedere din care trebuie să fie judecată întreaga lui activitate ca scriitor, ca profesor și ca om politic – întru cât a fost și om politic.

Laurian s-a născut la 1810 și a fost fiu de preot din satul Fofeldea de lângă Olt, în Transilvania. După studiile secundare făcute la Sibiu, a studiat filosofia la Universitatea din Cluj, apoi științele fizice, matematica și astronomia la Viena, ocupându-se pre lângă acestea fără întrerupere de studii filosofice și politice. El pusese din tinerețe, precum se vede, o bază foarte largă – poate chiar prea largă – activității vieții sale.

Activitatea acestui mare și neobosit muncitor s-a dezvoltat mai întâi în școală, căci a fost profesor aproape toată viața. De la 1842 până la 1848 a fost profesor de filosofie la colegiul S-tu Sava în București. Evenimentele cele mari din anii 1848 și 1849 l-au atras peste munți, unde a fost unul dintre fruntașii Românilor în marea luptă a revoluțiunii; apoi, după ce acolo nu mai avea câmp destul de larg pentru activitatea lui, la 1851 a trecut în Moldova, unde bunul și patriotul Domn Grigorie Ghica l-a însărcinat cu inspecțiunea școlilor și cu alte lucrări însemnate. La 1858, neputând suferi intrigile străinului și nepatrioticului Camaicam Vogoridi, a trecut în Muntenia și aici a lucrat fără încetare în învățământ, atât ca membru în consiliul permanent al instrucțiunii cât și ca profesor și decan al Facultății de litere și filosofie.

Adăogând la activitatea sa de profesor și pe cea de scriitor, ușor se va putea înțelege cauza pentru care ”bătrânul Laurian” era cunoscut în toate colțurile pământului românesc, că numele lui era pronunțat de toți cărturarii Români cu o venerație precum puțini au avut fericirea de a se putea mândri.

Laurian are aproape o jumătate de secol de activitate neîntreruptă pentru răspândirea între Români nu numai a cunoștințelor științifice și literare,

dar, ceea ce mai mult este, pentru deșteptarea, cultivarea și întărirea simțământului național, mai ales în tinerele generațiuni. Toți câți i-au fost elevi – și sunt mulți dintre oamenii noștri de frunte de astăzi care au avut această fericire – sau care astfel l-au cunoscut de aproape, toți își aduc aminte cu admirație de acele izbucniri puternice de sentimente naționale cu care Laurian încălzia chiar și pe cei mai reci la inimă. Această căldură a fost caracteristica întregii sale activități și ea dă suflet tuturor scrierilor lui.

În activitatea sa de scriitor Laurian a urmat întru toate programul care l-au avut fruntașii școlii ardeleni, ai cărei ultimi reprezentanți mari au fost el și răposatul Cipariu. Așadar istoria și limba sunt câmpurile de activitate unde trebuie să căutăm și unde găsim pe Laurian și ideile sale în modul cel mai lămurit. Activitatea lui a mers paralel pe aceste două terene, până în partea din urmă a vieții sale, când ocupațiunile cu lucrări despre limbă, cu care și-a și început cariera de scriitor, au înlăturat cu totul istoria de pe masa de lucru a neobositului bărbat.

La 1840 a publicat la Viena o scriere în limba latină* despre originea și firea limbii românești și despre direcțiunea în care ar trebui să se desvolte; dar apoi trecând la București ca profesor la S-tu Sava, a început, împreună cu Bălcescu, a publica *Magazinul istoric pentru Dacia*, din care au apărut 5 volume (1845-1847), pline de studii istorice de cea mai mare însemnătate. Laurian se ocupa în tot acest timp mai ales de epoca romană a istoriei noastre; de aceea a publicat între altele ”Istria sau descrierea anticității împrejurul Dunărei descoperite într-o călătorie din vara 1845” și ”Temișiana sau scurtă istorie a Banatului Temeșian”, lucrare făcută în colaborare cu Bălcescu.

* *Tentamen criticum in originem derivationem et formam linguae romanarum in utraque Dacia videntis vulgo valachicae* –
1 volum în 8 , de LXXVIII și 298 pag.

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Pentru învățarea istoriei naționale în școale, manuale trebuincioase lipsiau sau erau rele, de aceea Laurian a întocmit unul mai științific și mai bun din toate punctele de vedere; acest manual a fost mulți ani aproape exclusiv întrebuințat în școlile din toată țara și a contribuit mult spre a răspândi ideile autorului său.

O lucrare mai întinsă asupra istoriei naționale a publicat la Iași la 1853, în trei volume. Din scrierea aceasta, care a avut mai multe edițiuni și a pătruns foarte mult în public, se vede cum Laurian înțelegea istoria Românilor și situația lor în istoria lumii. Istoria noastră începe – după al său mod de vedere – cu fundarea Romei, așa încât toată istoria *romană* devine istorie *română*; de aceea în toată cartea anii sunt numărați de la fundarea Romei ”ab Urbe condita”. Acest mod de-a lega istoria noastră cu a Romanilor de la Romul, s-ar putea face cel mult în Italia, dar nici italienii nu fac așa, căci văd și ei, ca toată lumea, că istoria statului Roman s-a sfârșit cu Romul August și că popoarele romanice de acum sunt *alte* formațiuni ieșite din ruinele măririi romane și din fermentația produsă prin descompunerea statului roman. Laurian însă a exagerat și a greșit, dar cât de mare și de nobilă, cât de frumoasă și de patriotică este exagerarea lui! Numai inimile seci, în care un simțământ puternic, mare și generos nu se poate încuiba, numai acelea sunt în veci ferite de astfel de nobile exagerări; numai cei care poartă în piept astfel de inimi și pe umere tot asemenea capete, numai aceia măsoară cu compasul exagerări de felul acesteia, și le condamnă cu răceală, fără a căuta cauzele, care – dacă nu le justifică – le explică, le lămuiesc și le scuză.

La 1867 se inaugurează ”Societatea Academică Română”, al cărei scop principal la început era de a face o gramatică și un dicționar al limbii românești. Toată viața câtă a mai trăit-o Laurian este foarte strâns legată de

această Societate, pe care a văzut-o dezvoltându-se și prefăcându-se în ”Academia Română”.

În fundarea Societății Academice a văzut Laurian putința de a-și pune în lucrare ideile sale despre limba națională și dezvoltarea ei, idei pe care le-a expus încă de la 1840 în vestitul său *Tentamen criticum*. În lucrările asupra gramaticii nu putea să se compare cu Cipariu, care pusese o viață întreagă și o erudiție vastă în studiile gramaticale, dar de la început Laurian a atras pentru sine facerea *Dicționarului limbii românești*, care – după socotința lui – avea să aibă o influență hotărâtoare asupra dezvoltării limbii și să-i dea o direcțiune nouă. A lucrat muncă titanică de mulți ani, muncă sub greutatea căreia s-a frânt înflăcăratul său adept Massim. Din această muncă a ieșit prea cunoscutul ”Dicționar al limbii române”.

Șincai și Samoil Micul, încă de la 1780, nu numai au afirmat latinitatea limbii române, dar i-au dat impulsione spre direcția de dezvoltare latinistă, aducând-o iarăși la matca ei originară, și făcând tot deodată și începutul scrierii române cu litere latine. Din această impulsione însă ”s-a plăsmuit la noi, zice d. Hașdeu,* și a crescut ”treptat până la un *non-plus-ultra*, o direcțiune unilaterală în sensul latin”. Urmașii imediați ai fondatorilor școalei au publicat la 1825 un vestit dicționar al limbii noastre, în care tuturor cuvintelor li se găsiră origine latină: *alaiu* era din *aula*, *brad* din *abies* etc.; cu certificate de origine de așa valoare, aceste cuvinte erau admise a fi bune și românești. Laurian însă era mult mai instruit, mult mai pătrunzător decât să poată cădea în greșeli atât de naive; de aceea el este mult mai radical, și el a ajuns la punctul cel mai extrem, la *non-plus-ultra* al direcțiunii unilaterale latiniste în limbă.

* Cuvente, III, p. IX.

Într-un "Apel de abonament la dicționarul limbei române", publicat la începutul lucrării, se zice: "îmbrățișând limba în totul său, în forma ca și materia sa, dicționarul limbei naționale cuprinde chiar prin aceasta tot ce a cugetat, a simțit, a pățit și a făcut națiunea ce o vorbește, *viața colectivă* cu un cuvânt, *marele suflet, al întregii națiuni*". Admirabilă definițiune a cuprinsului unui dicționar al limbii naționale; executându-l așa cum este definit în aceste cuvinte, dicționarul lui Laurian ar fi devenit un mare monument al limbei noastre. În același "Apel" se spune că "în organismul limbii noastre s-au încuibat mulțime de străinisme, paraziți ce-i împiedică dezvoltarea, gunoaie ce-i tulbură limpiditatea; pre corpul acestei nobile fie a Lațului timpul a impres mulțime de vânătări cari vatămă frumusețea și grațiile ei de virgină romană". Toate acestea – se înțelege – că trebuesc apoi, după părerea lui, înlăturate, scoase, alungate din limbă, spre a o curăți de "paraziți", de "gunoaie", și a o vindeca de "vânătări". Pe această cale mergând mereu înainte, s-au socotit de "gunoaie" nu numai cuvintele împrumutate de Români de la Slavi sau de la Unguri și alții, prin conviețuirea Românilor cu dânșii, dar și acele cari sunt romane în fond, au avut însă păcatul să capete vr-un sufix slavon sau să fi fost într-altfel influențate de vr-o limbă nelatină, sau și numai să nu i se înțeleagă forma sau etimologia de către autorii "Dicționarului". Nu se mai avea dar în vedere că limba românească de astăzi este rezultatul dezvoltării limbii românești din trecut, și că elementele care au intrat în cursul ei după ce a plecat de la obârșie și i s-au asimilat în cursul timpului, îi aparțin ca și ori care altele, căci și prin ele exprimă Românul "ce a cugetat, a simțit, a pățit și a făcut". Mergând și mai departe, Laurian a ajuns să creadă că s-ar putea forma o limbă românească nouă, cu vorbe nouă, cu forme nouă, modelate toate acestea din dicționarele autorilor clasici latini și după tipuri imaginate de dânsul, remânând din adevărata limbă pe care o vorbesc

Românii numai cuvintele și formele care se potrivesc cu acele tipuri imaginate de el.

Idee nenorocită și nerealizabilă prin mărimea exagerării ei. Ea a stors toată puterea colosală de muncă pe care a avut-o Laurian; ei i-a sacrificat el mai bine de zece ani din partea din urmă a vieții sale. Rodul acestei munci colosale și încordate au fost cele două mari volume de *Dicționarul limbei române* de 2890 pagini mari, la care se adaugă și un volum de *Glosaria* (de 584 pagini) în care “s-au aruncat”, cum se zice în “Prefațiunea” Dicționarului pag. IX, vorbele românești ”străine prin originea sau forma lor cum și cele de origine îndoiasă”.

Toată autoritatea cea mare pe care Laurian o avea între cărturarii români, toată stima de care el se bucura n-au fost în stare să susțină această mare clădire de muncă, nici chiar cât timp a trăit autorul ei, atât era de greșită baza pe care ea a fost ridicată. Laurian a văzut marea sa lucrare ruinată pe când încă nici nu era de tot terminată. Era dureros a vedea amarul care cuprinsese din această cauză sufletul lui mare și generos. Cu această rană în inimă a încetat din viață în februarie 1881.

Laurian a trăit o viață plină, cu o activitate neîncetată, preocupată și sguđuită totdeauna de idei mari. El a răspândit în jurul său conștiința națională, conștiința despre romanitatea neamului nostru. Exagerările sale latiniste în istorie și în limbă arată cât de mult la dânsul sentimentul de rasă se ridică pre deasupra oricărei considerațiuni științifice.

Această exagerare arată și explică calitățile mari ca și greșelile ale unui om mare și vrednic de toată venerația noastră.